

Határozatok Tára

EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. október 24.¹

C-578/18. sz. ügy

**Energiavirasto,
a többi fél az eljárásban:
A,
Caruna Oy**

(a Korkein hallinto-oikeus [legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Villamos energia belső piaca – 2009/72/EK irányelv – Tárgyi hatály – Jogorvoslati lehetőségek – A 37. cikk (17) bekezdése – A »szabályozó hatóság határozata által érintett fél« fogalma – Villamosenergia-hálózati vállalkozás fogyasztói ügyfelének jogállása – Hatékony bírói jogvédelem elve”

I. Bevezetés

1. A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv² 37. cikkének (17) bekezdése értelmében „a szabályozó hatóság határozata által érintett félnek” tekinthető-e az a fogyasztó, aki valamely nemzeti szabályozó hatóságtól annak ellenőrzését kéri, hogy a fogyasztó villamosenergia-szolgáltatójának számlázási módja megfelel-e a tagállami jognak, és így a fogyasztó a fenti rendelkezésben foglaltaknak megfelelően a felektől és valamennyi kormánytól független testülethez fordulhat-e jogorvoslatért az említett hatóság által hozott határozattal szemben?
2. Lényegében ez a fő kérdése a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország) által a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek.
3. Ezen ügy révén először nyílik alkalmá a Bíróságnak arra, hogy döntést hozzon a 2009/72 irányelv 37. cikke (17) bekezdésének értelmezéséről, valamint arról, hogy a bírósági felülvizsgálathoz való jogokat illetően milyen következményekkel jár az említett rendelkezés alkalmazása.

¹ Eredeti nyelv: angol.

² HL 2009. L 211., 55. o.; helyesbítette: HL 2015. L 167., 94. o.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

4. A 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok gondoskodnak olyan nemzeti szintű megfelelő mechanizmusok létrehozásáról, amelyek alapján a szabályozó hatóság határozata által érintett fél a felektől és valamennyi kormánytól független testülethez fordulhat jogorvoslatért.”

B. A finn jog

5. A Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettu laki (590/2013) (a villamosenergia- és gázpiac felügyeletéről szóló 2013. évi 590. sz. törvény; a továbbiakban: felügyeleti törvény) 2. §-a értelmében a felügyeleti törvényt kell alkalmazni többek között azon felügyeleti és ellenőrzési feladatok végrehajtására, amelyeket az Energiavirasto (energiahatóság, Finnország) feladataiként a Sähkösäätö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettu laki (588/2013) (a villamosenergia-piacról szóló 2013. évi 588. sz. törvény; a továbbiakban: villamosenergia-piaci törvény), valamint az annak alapján elfogadott előírások és hatósági rendelkezések szabályoznak.

6. A felügyeleti törvény 5. §-a értelmében az Energiavirasto feladata a törvény 2. §-ában említett nemzeti és uniós jogi jogszabályok és a hatósági rendelkezések betartásának felügyelete, valamint a 2. §-ban említett, jogszabály által ráruházott többi feladat végrehajtása.

7. A felügyeleti törvény 6. §-a első bekezdésének 13) pontja szerint az Energiavirasto feladata, hogy tevékenysége során a villamosenergia- és gázágazatra vonatkozó uniós jogszabályok értelmében vett nemzeti szabályozó hatóságként hozzájáruljon a villamosenergia- és gázpiacra vonatkozó fogyasztóvédelmi intézkedések hatékonyságának és végrehajtásának biztosításához.

8. A villamosenergia-piaci törvény 57. §-ának második bekezdése többek között előírja, hogy az elosztórendszer-üzemeltetőnek a villamos energia elosztása ellenében kiállított számlák kifizetéséhez különböző fizetési módokat kell kínálnia a fogyasztók számára. A kínált alternatívák nem tartalmazhatnak indokolatlan vagy különböző ügyfélcsoportokat hátrányosan megkülönböztető feltételeket.

9. A villamosenergia-piaci törvény 106. §-ának második bekezdése értelmében az Energiavirasto feladata e törvény és az annak alapján elfogadott előírások és hatósági rendelkezések betartása, valamint az említett törvény alapján hozott engedélyezési határozatok betartásának felügyelete. E rendelkezés szerint a felügyeletet a felügyeleti törvény külön szabályozza. Ugyanezen szakasz negyedik bekezdése szerint a Kuluttaja-asiamies (fogyasztóvédelmi ombudsman, Finnország) felügyeli a villamosenergia-piaci törvény 13. fejezetében említett szerződések (villamosenergia szerződések) kikötéseinek jogszerűségét a fogyasztóvédelem szempontjából.

10. A villamosenergia-piaci törvény 114. §-a értelmében az Energiavirasto által a villamosenergia-piaci törvény alapján hozott határozattal szemben jogorvoslati kérelem nyújtható be a Hallintolainkäyttölaki (586/1996) (a közigazgatási bírósági eljárásról szóló, 1996. évi 586. sz. törvény; a továbbiakban: közigazgatási bírósági eljárásról szóló törvény) rendelkezései szerint. Az említett törvény 5. §-ának első bekezdése szerint panasszal megtámadható határozaton olyan intézkedést kell érteni, amellyel valamely ügyet eldöntöttek, vagy mint elfogadhatatlant elutasítottak. Ugyanezen törvény 6. §-ának első bekezdése szerint valamely határozattal szemben a határozat címzettje, vagy az nyújthat be panaszt, akinek jogaira, kötelezettségeire vagy érdekeire a határozat közvetlen hatással van.

III. A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés szerint a fogyasztói ügyféli jogállással rendelkező A villamos energia átviteléről szóló szerződést kötött a Caruna Oy (korábban Fortum Sähkösiirto Oy) elosztórendszer-üzemeltetővel.³

12. 2013. szeptember 5-én A elektronikus levélben megkeresést küldött a 2009/72 irányelv értelmében vett nemzeti szabályozó hatóságként működő Energiavirastóhoz, arra kérve választ, hogy a Caruna Oy által a számlázás során követett eljárás összhangban áll-e a villamosenergia-piaci törvény 57. §-ának második bekezdésével, amely előírja, hogy az elosztórendszer-üzemeltetőnek a villamos energia elosztása ellenében kiállított számlák kifizetéséhez különböző fizetési módokat kell kínálnia a fogyasztók számára. A kérdést előterjesztő bíróság szerint A megkeresésében tehát a fogyasztói ügyfelet a 2009/72 irányelv I. melléklete 1. pontjának d) alpontja alapján megillető, több különböző fizetési mód közötti választás jogáról volt szó. Az Energiavirasto A megkeresése alapján megvizsgálta a Caruna Oy számlázásának jogszerűségét.

13. Az Energiavirasto 2014. március 31-i határozatával megállapította, hogy a Caruna Oy nem sértette meg a villamosenergia-piaci törvény 57. §-ának második bekezdését, és az ügyben nincs szükség további intézkedésekre. Ebben a határozatban a Caruna Oy-t ügyfélként, A-t pedig a vizsgálat kérelmezőjeként jelölték meg.

14. 2014. április 28-i határozatával az Energiavirasto mint elfogadhatatlant elutasította az A által benyújtott, a 2014. március 31-i határozat kijavítása iránti kérelmet, és nem adott helyt az ügyféli jogállás elismerése és a határozat érdemi kijavítása iránti kérelmének.

15. A jogorvoslati kérelmet nyújtott be az energiahatóság határozatával szemben a Helsingin hallinto-oikeushoz (helsinki közigazgatási bíróság, Finnország), azt kérve, hogy az Energiavirasto előtt folyamatban lévő ügyben adják meg részére az ügyféli jogállást. A kérte továbbá az energiahatóság által 2014. március 31-én és 2014. április 28-án hozott határozatok megsemmisítését, és hogy az ügyet utalják vissza az energiahatóság általi újbóli vizsgálat céljából.

16. 2016. május 23-i határozatában a Helsingin hallinto-oikeus (helsinki közigazgatási bíróság) helyt adott A kérelmének.

17. Az Energiavirasto jogorvoslati kérelmet nyújtott be az említett határozattal szemben a Korkein hallinto-oikeushoz (legfelsőbb közigazgatási bíróság). Keresete alátámasztásaként az Energiavirasto azt állítja, hogy az a körülmény, hogy A vizsgálat iránti kérelmet nyújtott be az Energiavirastóhoz, nem jogosítja fel őt arra, hogy kérelme tárgyában folyamatban lévő eljárásban részt vegyen, vagy a kérelmével kapcsolatos határozattal szemben valamely nemzeti bíróság előtt jogorvoslattal éljen.

18. A Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) szerint a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdését illetően nem egyértelmű, hogy valamely villamosenergia-hálózati vállalkozás olyan fogyasztói ügyfele, mint A, aki úgy véli, hogy az említett társaság számlázási rendszere megkárosította, és aki az ügyet a nemzeti szabályozó hatóság elé terjesztette, az említett rendelkezés értelmében véve „a szabályozó hatóság határozata által érintett félnek” minősül-e, és ennek következtében bíróság előtt jogorvoslattal élhet-e a szóban forgó határozattal szemben.

³ Meg kell jegyezni, hogy a fogyasztói ügyfélre a 2009/72 irányelv 2. cikkének (10) bekezdésében szereplő fogalom meghatározásnak megfelelően „háztartási fogyasztóként” hivatkozik, és ugyanezen irányelv 2. cikkének (6) bekezdésében szerepel az „elosztórendszer-üzemeltető” fogalom meghatározása is. Jelen indítványban az előzetes döntéshozatalra utaló végzés szóhasználatának megfelelően általában a „fogyasztói ügyfél” és a „hálózati vállalkozás” fogalmakat használom.

19. Közelebbről a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) úgy véli, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában még nem szerepelt olyan ügy, amelyben valamely fogyasztói ügyfélről vagy más, fogyasztóként eljáró természetes személyről megállapítást nyert, hogy a jelen ügghöz hasonló körülmények között valamely nemzeti szabályozó hatóság határozataival szemben jogorvoslati kérelmet nyújthat be a bírósághoz, figyelembe véve, hogy az Energiavirasto által nemzeti szabályozó hatósági minőségében meghozott határozat az említett vállalat és a fogyasztói ügyfél közötti, villamos energia átviteléről szóló szerződés egyik számlázásról szóló rendelkezéséhez is kapcsolódott. Ezenfelül a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) azt állítja, hogy a villamosenergia-szerződések jogszerűségének felülvizsgálatát a fogyasztóvédelem szempontjából a nemzeti jogszabályban a fogyasztóvédelmi ombudsman feladataként szabályozzák, és a fogyasztó a jogvitákat a Kuluttajariitalautakunta (fogyasztói vitarendezési testület, Finnország) vagy a rendes bíróságok elé is terjesztheti, bár valamely egyéni fogyasztói jogvitában jogilag kötelező erejű döntésre kizárólag rendes bíróságnak, nem pedig közigazgatási bíróságnak van hatásköre, mivel Finnországban a kisebb jelentőségű fogyasztói jogviták elbírálására nem létezik külön jogi intézmény.

20. E körülmények között a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2009/72 irányelv] 37. cikkét, hogy az olyan személyt, aki egy hálózati vállalkozás fogyasztói ügyfeleként a nemzeti szabályozó hatóság előtt a hálózati vállalkozást érintő ügyet indít, az említett cikk (17) bekezdése értelmében vett olyan »érintett félnek« kell tekinteni, akit érint a szabályozó hatóság határozata, és ezért a nemzeti szabályozó hatóság hálózati vállalkozást érintő határozatával szemben jogorvoslati kérelmet nyújthat be a nemzeti bírósághoz?
- 2) Amennyiben az első kérdésben megjelölt személy nem tekinthető a [2009/72 irányelv] 37. cikke értelmében vett »érintett félnek«, van-e az alapeljárásban jogorvoslati kérelmet benyújtó félhez hasonló jogállású fogyasztói ügyfélnek bármely más jogalapon az uniós jogból eredő joga ahhoz, hogy a szabályozó hatóság előtt részt vegyen a valamely intézkedés megtétele iránt általa benyújtott kérelem elbírálására irányuló eljárásban, illetve hogy az ügyet valamely nemzeti bíróság által felülvizsgáltassa, vagy e kérdés a nemzeti jog körébe tartozik?”

21. A Bírósághoz írásbeli észrevételeket nyújtott be A, a finn, a magyar és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság. A, az Energiavirasto, a finn kormány, valamint a Bizottság részt vett a 2019. június 19-én tartott tárgyaláson.

IV. A felek észrevételeinek összefoglalása

22. A, a holland kormány és a Bizottság úgy véli, hogy az A helyzetében lévő valamely fogyasztói ügyfél a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése értelmében „érintett félnek” minősül, míg az Energiavirasto, a finn és a magyar kormány ezzel ellentétes állásponton van.

23. A azt állítja, hogy a Caruna Oy számlázási rendszerére vonatkozóan az Energiavirastóhoz benyújtott kérelme olyan panasznak minősül, amely feljogosítja arra, hogy a 2009/72 irányelv 37. cikkének (11) bekezdése szerint jogorvoslattal éljen. A fogyasztói panaszok kezelésére a finn jog szerint rendelkezésre álló megoldások nem helyettesítik a 2009/72 irányelv 37. cikkének (11) bekezdését, tekintettel egyebek mellett a rendes bíróságokhoz benyújtott panaszok elbírálásának idejére és díjára, valamint arra, hogy a fogyasztói vitarendezési testület határozata a feleknek adott nem kötelező ajánlásnak minősül. A tárgyaláson A azt állította, hogy ugyanezen kérdésre vonatkozóan a fogyasztói vitarendezési testülethez is nyújtott be panaszt, azonban az Energiavirasto határozatát követően nem tartotta észszerűnek folytatni az eljárást, mivel a gyakorlatban nem valószínű, hogy a fogyasztói vitarendezési testület a nemzeti szabályozó hatóság határozatától eltérő döntést hoz.

24. Az Energiavirasto azt állítja, hogy a 2009/72 irányelv 37. cikke nem vonatkozik a fogyasztói ügyfelekre, és a nemzeti szabályozó hatóságok az említett irányelv alapján nem kötelesek kezelni a fogyasztói panaszokat. A vizsgálat iránti kérelmekről a nemzeti jog rendelkezik, és a szóban forgó határozatok nem a 2009/72 irányelv 37. cikkének (11) bekezdésén alapulnak. A csupán informátor volt. A hatékony bírói jogvédelmet a fogyasztói vitarendezési testület és a rendes bíróságok révén biztosítják, és ha az alapeljárásban a fogyasztót megilletné a közigazgatási bíróságok előtti jogorvoslati jog, az azt jelentené, hogy Finnországban minden potenciális fogyasztói ügyfél ugyanazokkal a jogokkal rendelkezne.

25. A finn kormány a magyar kormány széles körű támogatása mellett azt állítja, hogy az a nemzeti jogszabály, amely a természetes vagy jogi személyeknek biztosítja a vizsgálati kérelemnek az Energiavirastóhoz való benyújtásának lehetőségét, olyan tisztán nemzeti megoldásnak tekintendő, amely nem kapcsolódik a 2009/72 irányelvhez. A 2009/72 irányelv alapján a nemzeti szabályozó hatóságok nem kötelesek elbírálni a fogyasztói panaszokat, és a 2009/72 irányelv szövegét, keletkezésének hátterét, kontextusát és célját tekintve ezen irányelv a 37. cikkének (11), (12) és (17) bekezdése kizárólag a villamosenergia-ipari vállalkozásokra vonatkozik. Hangsúlyozza, hogy a finn jog a fogyasztói vitarendezési testület és a fogyasztóvédelmi ombudsman révén biztosítja a fogyasztói panaszok kezelésének mechanizmusát, és a fogyasztók a rendes bíróságok előtt is indíthatnak keresetet a villamosenergia-piaci törvény szerinti jogait állítólagosan megsértő villamosenergia-ipari vállalkozásokkal szemben, így tehát a hatékony bírói jogvédelem biztosítva van.

26. A holland kormány azt állítja, hogy a Bíróságnak a nemzeti szabályozó hatóság határozatai által érintett felek jogállására vonatkozó ítélkezési gyakorlatából⁴ az következik, hogy valamely fogyasztói ügyfél akkor tekinthető a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése szerint „érintett félnek”, ha a nemzeti szabályozó hatóság határozata az uniós jogból eredő jogait érinti. Ez a helyzet áll elő az alapeljárásban, ahol A kérelmet nyújtott be a nemzeti szabályozó hatósághoz, amelyet vélhetően a 2009/72 irányelv 37. cikkének (11) bekezdése szerinti panaszként kezeltek, és a nemzeti szabályozó hatóság határozata érinti A-nak a 2009/72 irányelv 3. cikkének (7) bekezdése, valamint I. melléklete 1. pontjának d) alpontja szerinti azon jogát, hogy több fizetési mód közül választhasson. A holland kormány hangsúlyozza, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (13) bekezdése eltér az ugyanazon irányelv 37. cikkének (11) bekezdésétől, amely semmilyen módon nem korlátozza a bírósághoz való fordulás jogát abban az esetben, ha a nemzeti szabályozó hatóság határozata a fogyasztónak az említett irányelvből eredő jogait érinti.

27. A Bizottság egyetért ezzel az állásponttal. A 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése – szövege és kontextusa alapján – a fogyasztói ügyfelekre vonatkozik, és amint azt a Bizottság a tárgyaláson hangsúlyozta, általánosan lett megfogalmazva, ezért szélesebb hatályú, mint az ugyanazon irányelv 37. cikkének (11) és (12) bekezdése. A Bizottság emellett azt állítja, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (13) bekezdése és 37. cikkének (17) bekezdése különböző kötelezettségeket ír elő a tagállamoknak, és mivel úgy tűnik, hogy Finnországban a rendes bíróságoknak nincs hatáskörük a nemzeti szabályozó hatóság által hozott határozatok jogszerűségének vizsgálatára, amennyiben a fogyasztói ügyfelet nem illeti meg az ugyanazon irányelv 37. cikkének (17) bekezdése szerinti jogorvoslati jog, nem támadhatja meg a nemzeti szabályozó hatóság jogerőre emelkedett határozatát.

V. Elemzés

28. A Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság) által előterjesztett kérdések lényegét annak vizsgálata képezi, hogy az alapeljárásban szereplő körülmények esetén köteles-e a 2009/72 irányelv és tágabban az uniós jog alapján egy olyan bírósági felülvizsgálatot lehetővé tenni, amely a tagállami jog alapján nem létezik.

⁴ A holland kormány többek között a következő ítéletre hivatkozik: 2008. február 21-i Tele2 Telecommunication ítélet (C-426/05, EU:C:2008:103, 26., 30. és 32. pont).

29. Úgy vélem, hogy mielőtt rátérnék a 2009/72 irányelv 37. cikke (17) bekezdésének értelmezésére, kiindulási pontként figyelembe kell venni a Bíróságnak a nemzeti szabályozó hatóság határozatai által érintett felek jogállására vonatkozó döntéseit, és azt, hogy az Energiavirasto szóban forgó határozata a 2009/72 irányelv tárgyi hatálya alá tartozik-e.

30. Ugyanakkor azon a véleményen vagyok, hogy a második kérdés elfogadhatatlan, mivel az A-nak az Energiavirasto szóban forgó határozatának elfogadásához vezető eljárásban való részvételi jogaira vonatkozik. A felek erre vonatkozóan nem terjesztettek elő észrevételeket, és az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben sem fejtették ki ennek relevanciáját. Ezért az ügyiratokban a releváns tény- és jogkérdéseket illetően nem áll rendelkezésre elegendő információ ahhoz, hogy a Bíróság döntést tudjon hozni.⁵ Mivel a második kérdés ily módon fennmaradó része a tagállami bíróság előtti bírósági felülvizsgálatra vonatkozik, az az első kérdés megismétlése. Ezért kizárólag az első kérdést válaszolom meg.

31. Elemzésem három részre tagolódik. Először is, az A. szakaszban a jelen ügy vonatkozásában a Bíróságnak a nemzeti szabályozó hatóság határozatai által érintett felek jogállására vonatkozó döntéseit vizsgálom meg. Másodsor, a B. szakaszban megvizsgálom, hogy az Energiavirasto szóban forgó határozata a 2009/72 irányelv tárgyi hatálya alá tartozik-e. Harmadszor, a C. szakaszban foglalkozom a 2009/72 irányelv 37. szakasza (17) bekezdésének az alapeljárás körülményei között történő értelmezésének kérdésével.

32. Az említett elemzés alapján arra a következtetésre jutottam, hogy valamely villamosenergia-hálózati vállalkozás olyan fogyasztói ügyfele, mint az alapeljárás körülményei esetén A, a 2009/72 irányelv 37. cikke (17) bekezdésének alkalmazásában nem tekinthető „a szabályozó hatóság határozata által érintett félnek”.

A. A Bíróságnak a nemzeti szabályozó hatóság határozatai által érintett ügyfelekre vonatkozó ítéletei

33. Amint azt a finn, a magyar és a holland kormány, valamint a Bizottság észrevételeiben megjegyezte, a Bíróság már megvizsgálta a nemzeti szabályozó hatóság által érintett felek jogállását, és ezt különösen a Tele2 Telecommunication,⁶ a T-Mobile Austria,⁷ az Arcor,⁸ és az E.ON Földgáz Trade⁹ ügyekben hozott ítéletek vonatkozásában más szabályozott piacok, nevezetesen a távközlés és a földgáz piaccal kapcsolatos uniós intézkedések értelmezése vonatkozásában tette. Mindazonáltal én úgy vélem, hogy az említett ítéletek alapjául szolgáló ügyek körülményei eltérnek az alapeljárás körülményeitől, mivel az uniós jog tárgyi hatályáról az említett ügyek egyikében sem volt szó. Jelen indítvány B. szakaszában kifejtem, hogy az alapeljárásban szereplő jogvita eldöntése szempontjából ez döntő jelentőségű.

34. A Tele2 Telecommunication ügy¹⁰ többek között az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Keretirányelv) 4. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányult.¹¹ Az alapeljárásban egy vállalkozást egy olyan határozat megtámadására irányuló eljárásban

5 Lásd például: 2018. december 13-i Rittinger és társai ítélet (C-492/17, EU:C:2018:1019, 37–39. pont); 2019. május 2-i Asendia Spain ítélet (C-259/18, EU:C:2019:346, 16–20. pont).

6 2008. február 21-i ítélet (C-426/05, EU:C:2008:103).

7 2015. január 22-i ítélet (C-282/13, EU:C:2015:24).

8 2008. április 24-i ítélet (C-55/06, EU:C:2008:244).

9 2015. március 19-i ítélet (C-510/13, EU:C:2015:189).

10 2008. február 21-i ítélet (C-426/05, EU:C:2008:103, különösen a 2., 12–15., 27., 30–39., valamint 43–48. pont).

11 HL 2002. L 108., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 349. o.; helyesbítés: HL 2013. L 241., 8. o.; a továbbiakban: keretirányelv. A 2002/21 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében: „A tagállamok biztosítják, hogy nemzeti szinten létezzenek olyan hatékony mechanizmusok, amelyek keretében a nemzeti szabályozó hatóság határozata által érintett minden felhasználó, illetve elektronikus hírközlő hálózatokat szolgáltató vagy elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújtó vállalkozás a határozat ellen a felektől független jogorvoslati szervnél jogorvoslattal élhet.”

megillető jogállásról volt szó, amelyet a nemzeti szabályozó hatóság az említett irányelv alapján a nemzeti szabályozó hatóság által lefolytatott közigazgatási piacelemzési eljárás keretében valamely versenytárs vállalkozásnak címzett. Más szavakkal, az ügy már a keretirányelv tárgyi hatálya alá tartozott, amikor a Bíróság a Tele2 Telecommunication ügyben megállapította, hogy az említett irányelv 4. cikke és az uniós jog által biztosított hatékony bírői jogvédelem elve védte a nemzeti szabályozó hatóságnak az adott ügyben szóban forgó határozata által érintett harmadik személyek jogait.

35. A T-Mobile Austria ítéletben¹² a Bíróság a Tele2 Telecommunication ítéletben megállapított keretet követte a vállalkozást egy olyan határozat megtámadására irányuló eljárásban megillető jogállás vizsgálata során, amelyet a nemzeti szabályozó hatóság bizonyos vállalkozások egyesülése és felvásárlása következtében lefolytatott, a tulajdoni szerkezet módosításának engedélyezésére irányuló eljárás keretében az uniós távközlési szabályok alapján hozott. A Bíróság megállapította, hogy az ilyen vállalkozást a keretirányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti érintett félnek kell tekinteni, amennyiben e vállalkozás versenytársa a nemzeti szabályozó hatóság határozatai címzettjeként szereplő vállalkozásnak vagy vállalkozásoknak, és a határozatot a nemzeti szabályozó hatóság olyan eljárás keretében hozta, amelynek a célja a verseny védelme, és a szóban forgó határozat érintheti az előbbi vállalkozás piaci helyzetét.

36. Az Arcor ítéletben¹³ a Bíróság hasonló megközelítést alkalmazott a távközlési szolgáltatások belső piacának a nyílt hálózatellátás bevezetése révén történő létrehozataláról szóló, 1990. június 28-i 90/387/EGK tanácsi irányelv¹⁴ 5a. cikke (3) bekezdésének értelmezése során, amely szinte megegyezik a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdésével. A Tele2 Telecommunication és a T-Mobile Austria ítélethez hasonlóan az Arcor ítélet is a valamely harmadik személyt a nemzeti szabályozó hatóság által hozott, a 90/387 irányelv hatálya alá tartozó határozat, nevezetesen a helyi hurok átengedéséért felszámított díjak engedélyezéséről szóló határozat megtámadása során megillető jogállásra vonatkozott. A Bíróság az Arcor ítéletben hangsúlyozta, hogy a harmadik személy és a nemzeti szabályozó hatóság határozata által érintett fél között nem volt szükség szerződéses kapcsolatra ahhoz, hogy az említett irányelv és tágabban az uniós jog alapján a harmadik személy hatékony bírósági felülvizsgálatra legyen jogosult.

37. Az E.ON Földgáz Trade ítélet¹⁵ a magyar földgázpiac egyik szereplőjét földgázszállítási engedély jogosultjaként valamely nemzeti szabályozó hatóság azon határozatának megtámadása során megillető jogállására vonatkozott, amely a földgázrendszer hosszú távú kapacitásallokációra vonatkozó szabályait módosította. A Bíróság megállapította, hogy bár a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 98/30/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹⁶ nem tartalmazott konkrét rendelkezéseket az ilyen üzemeltetők jogorvoslati lehetőségeire vonatkozóan, a nemzeti szabályozó hatóság határozatának elfogadása során a piaci szereplőknek a földgázszállító hálózatokhoz való hozzáféréseire vonatkozó uniós szabályok hatálya alatt állt. Ennek alapján a Bíróság megállapította, hogy az említett uniós szabályok és az uniós jog által biztosított hatékony bírői jogvédelem elve bírői felülvizsgálatot biztosított azoknak a harmadik

12 2015. január 22-i ítélet (C-282/13, EU:C:2015:24, különösen a 12–26., 32–39., valamint 46–48. pont).

13 2008. április 24-i ítélet (C-55/06, EU:C:2008:244, különösen a 32–39. és 171–178. pont).

14 HL 1990 L 192., 1. o., a távközlés terén a versenyképes környezethez történő hozzáigazodás céljából a 90/387/EGK és a 92/44/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 1997. október 6-i 97/51/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 295., 23. o.) által módosított irányelv, a 90/387 irányelv 5a. cikkének (3) bekezdése a következőképpen szól: „A tagállamok gondoskodnak egy olyan nemzeti szintű mechanizmus létrehozásáról, amelynek révén a nemzeti szabályozó hatóság határozata által érintett fél jogorvoslattal fordulhat egy, a felektől független testülethez.” [nem hivatalos fordítás].

15 2015. március 19-i ítélet (C-510/13, EU:C:2015:189, 17–29. és 37–51. pont).

16 HL 2003. L 176., 57. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 230. o. 2015. március 19-i E.ON Földgáz Trade ítéletében (C-510/13, EU:C:2015:189, 30–35. pont) a Bíróság megállapította, hogy a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 94. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 97. o.) időbeli hatályát tekintve nem volt alkalmazandó, ezért a Bíróságnak nem volt alkalma értelmezni az említett irányelvnek a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdésével azonos 41. cikke (17) bekezdését.

személyeknek, akik potenciálisan megsértették a nemzeti szabályozó hatóság szóban forgó határozatát. A Tele2 Telecommunication, a T-Mobile Austria és az Arcor ítélethez hasonlóan az E.ON Földgáz Trade ítélet is egy nemzeti szabályozó hatóságnak a releváns uniós szabályok tárgyi hatálya alá tartozó, nevezetesen a földgázszállító hálózatokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos határozatára vonatkozott.

38. Az említett ítéletek alapjául szolgáló ügyek körülményei ezért legalább két döntő vonatkozásban eltértek a jelen ügy körülményeitől. Először is, ezek mind olyan ügyek voltak, amelyekben a valamely nemzeti szabályozó hatóság által hozott határozathoz képest harmadik személy hivatkozott bírósági felülvizsgálati jogaira. Itt azonban A tekinthető az Energiavirasto szóban forgó határozata címzettjének, mivel A kérte a vizsgálatot, és a határozatban őt meg is nevezték (lásd jelen indítvány 13. pontját). Másodsor, a releváns uniós intézkedések tárgyi hatálya a fenti ítéletek mindegyikében kétségtelenül olyan eljárás révén merült fel, amelyet a releváns uniós intézkedések alapján a nemzeti szabályozó hatóságnak joga vagy kötelessége volt megindítani. Ezzel szemben a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy az Energiavirasto szóban forgó határozata a 2009/72 irányelv tárgyi hatálya alá tartozik-e.

B. A 2009/72 irányelv alapeljárásra történő alkalmazása

39. Emlékeztetni kell arra, hogy az Európai Uniónak nincs általános hatásköre az azon területeken kívül eső jogorvoslati intézkedésekre, amelyekre anyagi hatásköre kiterjed.¹⁷ Tekintettel arra, hogy a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése lényegében egy olyan jogorvoslati rendelkezés, amely meghatározza azon személyek körét, akik a nemzeti szabályozó hatóság határozatát megtámadhatják, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó válasz attól függ, hogy a 2009/72 irányelv tárgyi hatálya kiterjed-e az Energiavirasto szóban forgó határozatára. Ha igen, a 2009/72 irányelvben és tágabban az uniós jogban előírt jogorvoslati garanciák szükségszerűen alkalmazandók.

40. Először is megjegyzem, hogy a 2009/72 irányelv szó szerinti értelmezés alapján nem kötelezi a nemzeti szabályozó hatóságokat arra, hogy olyan vizsgálatra irányuló kérelmekkel foglalkozzanak, mint amelyekről jelen ügyben szó van. Amint az Energiavirasto és a finn kormány megjegyezte, az a lehetőség, hogy a természetes vagy jogi személyek a finn jog alapján vizsgálati kérelmeket nyújthatnak be a nemzeti szabályozó hatósághoz, egy olyan nemzeti megoldásnak tekintendő, amely nem kapcsolódik a 2009/72 irányelvhez.

41. Másodsor, amint azt az Energiavirasto, valamint a finn és a magyar kormány megjegyezte, a 2009/72 irányelv szövege sem kötelezi a nemzeti szabályozó hatóságokat a fogyasztói panaszok kezelésére. Amint a Bíróság megállapította,¹⁸ a 2009/72 irányelv több fogyasztóvédelmi rendelkezést tartalmaz. Ezen irányelv 3. cikkének (7) bekezdésében előírja, hogy a tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell hozniuk a fogyasztók védelmére, és magas szintű fogyasztóvédelmet kell biztosítaniuk, különösen a vitarendezési eljárások vonatkozásában. Az említett irányelv különösen arra kötelezi a tagállamokat, hogy fogyasztóvédelmi ügyekben biztosítsák a megfelelő panaszkezelési eljárásokat és a bíróságon kívüli vitarendezési eljárásokat.¹⁹

42. Amint az a 2009/72 irányelv egyes rendelkezéseiben és preambulumbekendéseiben szerepel, a nemzeti szabályozó hatóságok együttműködnek más illetékes hatóságokkal az említett irányelvben meghatározott fogyasztóvédelmi intézkedések hatékonyságának és végrehajtásának biztosítása során,²⁰ amelybe a panaszkezelés is beletartozhat. A 2009/72 irányelv 3. cikkének (13) bekezdése értelmében „a

¹⁷ E tekintetben lásd: Tanchev főtanácsnok GRDF ügyre vonatkozó indítványa (C-236/18, EU:C:2019:441, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹⁸ Lásd például: 2019. május 14-i Acea Energia és társai végzés (C-406/17–C-408/17, valamint C-417/17, nem tették közzé, EU:C:2019:404, 55. pont).

¹⁹ Lásd: 2009/72 irányelv, különösen a (42) és az (54) preambulumbekendés, valamint az I. melléklet 1. pontjának f) alpontja.

²⁰ Lásd: 2009/72 irányelv, különösen a (37) és az (51) preambulumbekendés, a 36. cikk g) pontja, valamint a 37. cikk (1) bekezdésének j) és n) pontja és (2) bekezdése. Lásd például még: a 2009/72 és a 2009/73 irányelvben szereplő kiskereskedelmi piacokról szóló, 2010. január 22-i értelmű feljegyzés, elérhető a <https://ec.europa.eu/energy/> oldalon, különösen a 3. és a 4.5. szakasz.

tagállamok biztosítják, hogy független mechanizmusokat, például energiaügyi ombudsmani hivatalt vagy fogyasztói szövet hoznak létre a panaszok hatékony kezelése és a bíróságon kívüli vitarendezések céljából”. Az említett rendelkezésben szereplő „például” szóból arra lehet következtetni, hogy az illetékes hatóságnak a fogyasztói panaszok kezelésére és a vitarendezésre vonatkozó döntése a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik. Ezt támasztják alá a finn kormányának a 2009/72 irányelv jogalkotási előzményeire vonatkozó észrevételei, amelyek során az Európai Parlamentnek a nemzeti szabályozó hatóságok fogyasztói panaszok kezelésére vonatkozóan javasolt módosításai átkerültek a 2009/72 irányelv 37. cikkéből a 3. cikkébe.²¹

43. Érdemes hozzátenni, hogy ez az elemzés összhangban van a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/944 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (átdolgozás),²² amely 2021. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezi a 2009/72 irányelvet.²³ Megjegyzem, a 2019/944 irányelv tartalmaz egy, a 37. cikk (17) bekezdésével azonos rendelkezést,²⁴ és a nemzeti szabályozó hatóság együttműködő szerepe a fogyasztóvédelem terén megmarad.²⁵ Különösen az említett irányelv 26. cikkének (1) bekezdése egyebek mellett bíróságon kívüli vitarendezéshez való jogot biztosít a fogyasztóknak „egy független mechanizmuson keresztül, például egy energiaügyi ombudsman, egy fogyasztóvédelmi testület vagy egy szabályozó hatóság révén”,²⁶ ami megerősíti, hogy a szabályozó hatóság szerepe fakultatív.

44. Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság által végzett vizsgálat függvényében nem tűnik úgy, hogy az Energiavirasto szóban forgó határozata a 2009/72 irányelv 37. cikkének (11) vagy (12) bekezdése szerinti vitarendezés kategóriájába tartozó határozatnak minősülne. Amint azt a 2009/72 irányelv különböző rendelkezései jelzik, a 37. cikk (11) és (12) bekezdése a vitarendező hatóság minőségében eljáró nemzeti szabályozó hatóság által annak érdekében elfogadott határozatokra vonatkozik,²⁷ hogy az ott meghatározott helyzetekben a két vagy több fél közötti horizontális jogvitákat megoldja. A 37. cikk (11) bekezdése külön eljárást ír elő az átviteli- vagy elosztórendszer-üzemeltetőkkel szemben, az üzemeltetőket az említett irányelv alapján terhelő kötelezettségekkel kapcsolatban bármely „fél” által benyújtott panasz tekintetében, amely a nemzeti szabályozó hatóság kötelező erővel bíró határozatával zárul, hacsak azt jogorvoslat alapján hatályon kívül nem helyezik. A 37. cikk (12) bekezdésében a nemzeti szabályozó hatóságnak a tarifákra vagy módszerekre vonatkozó döntésével szembeni felülvizsgálati kérelem szerepel, amelyet benyújthat „bármely érintett fél, aki vagy amely jogosult panaszt emelni” az ilyen döntésekkel szemben, és a (12) bekezdés az ilyen panaszokra bizonyos eljárási korlátozásokat állapít meg a benyújtási határidőre és a felfüggesztő hatály hiányára vonatkozóan.²⁸

21 A Parlament a 2009/72 irányelvben testet öltő javaslatra vonatkozó első olvasatában azt javasolta, hogy a jelenlegi 37. cikket egészítsék ki egy bekezdéssel: „A nemzeti szabályozó hatóságok független panaszírodákat és alternatív jogorvoslati rendszereket – például független energiaügyi ombudsmani hivatalt vagy fogyasztói szövet – hoznak létre. E legjobb gyakorlatok kritériumainak megfelelő szolgálatok vagy rendszerek feladata lesz a panaszok hatékony kezelése. A nemzeti szabályozó hatóságok dolgozzák ki az arra vonatkozó szabályokat és iránymutatásokat, hogy a termelőknek és hálózatüzemeltetőknek hogyan kell kezelniük a panaszokat.” Az Európai Parlamentnek a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló 2003/54/EK irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatról szóló, 2008. június 18-i jogalkotási állásfoglalása (HL 2009. C 286 E., 106. o.) javasolta a 22c. cikk (13) bekezdését. Az említett javaslatot nem vették át a Tanács közös álláspontjában (HL 2009. C 70 E., 1. o.), és a második olvasatban hasonló rendelkezésekkel egészítették ki a 3. cikket. Lásd: az Európai Parlament második olvasatra vonatkozó 2009. április 2-i A6–0216/2009 ajánlása.

22 HL 2019. L 158., 125. o.

23 Lásd: a 2019/944 irányelv 72. cikkének első bekezdése.

24 Lásd: 2019/944 irányelv 60. cikkének (8) bekezdése.

25 Lásd: 2019/944 irányelv, különösen annak (86) preambulumbekkezdése; 58. cikkének g) pontja és 59. cikkének r) pontja.

26 Kiemelés tőlem. Lásd még: 2019/944 irányelv (36) preambulumbekkezdése.

27 Lásd: 2009/72 irányelv, különösen a 34. cikkének (4) bekezdése, 37. cikke (3) bekezdésének b) pontja, (4) bekezdésének e) pontja és (5) bekezdésének c) pontja. Az említett irányelv 37. cikkének (15) bekezdése értelmében a 37. cikk (11) és (12) bekezdésében említett panaszok „nem érintik a[z uniós] és/vagy nemzeti jog szerinti jogorvoslati jogok gyakorlását.”

28 E tekintetben lásd: Cabau, E. és Ennsner, B., „Chapter 6. National Regulatory Authorities”, in: Jones, C. (szerk.), *EU Energy Law. I. kötet: The Internal Energy Market*, 4. kiadás, Claeys & Casteels, 2016, 6.107–6.115. pont.

45. Ha e kérdés csak ennyiben állna, könnyen adhatnék nemleges választ az első kérdésre. Ugyanakkor, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte (lásd jelen indítvány 12. és 19. pontját), az Energiavirasto szóban forgó határozata arra vonatkozik, hogy a villamosenergia-hálózati vállalkozás betartotta-e a villamosenergia-piaci törvény 57. §-ának második bekezdését, amely a 2009/72 irányelv 3. cikkének (7) bekezdésén és I. melléklete 1. pontjának d) alpontján alapul, és amely előírja, hogy a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a fogyasztói ügyfeleknek több különböző fizetési módot biztosítsanak, és e határozat az alapeljárásban szóban forgó, a fogyasztói ügyfél és az említett villamosenergia-hálózati vállalkozás közötti szerződésben szereplő rendelkezéshez is kapcsolódik.

46. Következésképpen a jelen ügyben bonyolult helyzet áll elő, ahol értelmezésem szerint a tagállami jogszabály értelmében az Energiavirasto nem köteles döntést hozni egy vizsgálati kérelem tárgyában, azonban mivel eleget tett A kérésének, és az A-hoz hasonló fogyasztói ügyfelek védelme érdekében a 2009/72 irányelv szerinti intézkedésekről szóló döntést hozott, úgy tűnik, ez létrehozza az Energiavirasto szóban forgó határozata és a 2009/72 irányelv közötti szükséges tárgyi kapcsolatot. Az Energiavirasto határozata lényegében olyan nemzeti rendelkezésekre vonatkozik, amelyek a 2009/72 irányelv alapján a fogyasztói ügyfeleknek biztosított bizonyos védelmi intézkedések finn jog szerinti végrehajtásának minősülnek. Ez alapján úgy tekinthetjük, hogy az Energiavirasto határozata a 2009/72 irányelv tárgyi hatálya alá tartozik, és így a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése, és tágabban az uniós jog által biztosított jogorvoslati garanciák alkalmazandók.

C. A 2009/72 irányelv 37. cikke (17) bekezdésének értelmezése

47. Jelen ügy újdonsága tehát ahhoz kapcsolódik, hogy a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdését és az uniós jog által biztosított hatékony bírói jogvédelem elvét hogyan kell értelmezni olyan fogyasztói ügyfelek vonatkozásában, mint amely a jelen körülmények között A. Elegendő megoldási lehetőséget biztosít-e a tagállami jog a fogyasztói ügyfél hatékony bírói jogvédelemhez való jogának megóvására, vagy az uniós jog alapján a tagállam köteles új jogorvoslati módokat létrehozni a nemzeti szabályozó hatóság előtti vizsgálati kérelmekre vonatkozó közigazgatási eljárás összefüggésében?

48. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a hatékony bírói jogvédelem elve olyan általános uniós jogelv, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugszik, amelyet az EJEE 6. és 13. cikke állapított meg, és amely elv az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében, úgy is mint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében újra megerősítést nyert, mely utóbbi rendelkezés értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell az uniós jog szerinti egyéni jogok bírói védelmét.²⁹ Ebből következik, hogy jöllehet főszabály szerint a nemzeti jog feladata a jogalany kereshetőségi jogának és eljáráshoz fűződő érdekének meghatározása, az uniós jog egyebek mellett megköveteli, hogy a nemzeti szabályozás következtében ne sérüljön a hatékony bírói jogvédelemhez való jog.³⁰ Fontos, hogy ahogyan a Bíróság az Unibet ítélettel³¹ kezdődő ítélkezési gyakorlatában megállapította, a tagállamok csak akkor kötelesek a magánszemélyek számára az uniós jog érvényesítéséhez új jogorvoslati eljárásokat létrehozni, ha ilyenek még nem léteznek.

²⁹ Lásd például: 2007. március 13-i Unibet ítélet (C-432/05, EU:C:2007:163, 37. és 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet (C-619/18, EU:C:2019:531, 48. és 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

³⁰ Lásd például: 2009. július 16-i Mono Car Styling ítélet (C-12/08, EU:C:2009:466, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2015. március 19-i E.ON Földgáz Trade ítélet (C-510/13, EU:C:2015:189, 50. pont).

³¹ 2007. március 13-i ítélet (C-432/05, EU:C:2007:163, különösen a 40. és a 41. pont). Lásd például még: 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 103. és 104. pont); 2018. október 24-i XC és társai ítélet (C-234/17, EU:C:2018:853, 51. pont).

49. Ebben az ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből egyértelműen kiderül (lásd a jelen indítvány 19. pontját), hogy a finn jog biztosít olyan jogorvoslati lehetőségeket, amelyek révén valamely fogyasztói ügyfél egyéni panaszt terjeszthet elő valamely villamosenergia-hálózati vállalkozással szemben annak meghatározása érdekében, hogy az adott vállalkozást a 2009/72 irányelv alapján milyen kötelezettségek terhelik. Ezek a jogorvoslatok magukban foglalják azt a lehetőséget, hogy a fogyasztó panaszt terjesszen a fogyasztói vitarendezési testület és a fogyasztóvédelmi ombudsman elé, valamint keresetet indítson a rendes bíróságok előtt.

50. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a jelen ügyben észrevételeket előterjesztő felek egyike sem cáfolta a finn kormánynek a tárgyaláson elhangzott azon állítását, hogy valamely fogyasztói ügyfél keresetet indíthat a rendes bíróságok előtt annak megállapítása érdekében, hogy a hálózati vállalkozás megfelel-e a 2009/72 irányelvnek, aminek révén biztosítják a fogyasztói ügyfélnek az uniós jog szerinti hatékony bírói jogvédelemhez való jogát, és hogy a nemzeti szabályozó hatóság határozatai a rendes bíróságokat vagy a fogyasztói vitarendezési testületet nem kötik. Ezenfelül A azon állításai, amelyek szerint a panasznak a fogyasztói vitarendezési testület és a rendes bíróságok elé terjesztése esetleges hátrányokkal jár (lásd jelen indítvány 23. pontját), nem bizonyítják, hogy az említett jogorvoslatok a fogyasztói ügyfelek számára nem elérhetők, vagy hogy a fogyasztói ügyfelet a hatékony bírói jogvédelemhez való jog egyéb okból nem illeti meg.

51. A fenti megfontolások alapján azon a véleményen vagyok, hogy a hatékony bírói jogvédelem európai uniós jogi elve főszabály szerint nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy a nemzeti szabályozó hatóság előtti vizsgálati kérelemmel kapcsolatos eljárásban új jogorvoslati lehetőséget hozzanak létre, amennyiben létezik más olyan hatékony jogorvoslat, amelynek segítségével a fogyasztói ügyfél eldöntheti, hogy a hálózati vállalkozás megfelel-e a 2009/72 irányelvből eredő kötelezettségének, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megállapítania.

52. Ezért azt a következtetést vonom le, hogy a finn jog által A számára biztosított jogorvoslati lehetőségekre, valamint a 2009/72 irányelv fent részletezett rendelkezéseinek követelményeire tekintettel A nem tekinthető a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése értelmében „a szabályozó hatóság határozata által érintett félnek”, annak ellenére, hogy a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdéséhez hasonló jogorvoslati rendelkezéseket a Bíróság általában szélesen értelmezi.³² A fenti rendelkezés értelmezése nem sértheti a fogyasztói panaszok kezelésének fent meghatározott és a 2009/72 irányelvben meghatározott jogi keretét, még akkor sem, ha valamely nemzeti szabályozó hatóság úgy dönt, hogy foglalkozik egy panasszal, ami az említett irányelv végrehajtásának minősülő intézkedésnek tekinthető. Amennyiben e jogorvoslati megoldások megfelelőek a fogyasztói jogok hatékony bírói jogvédelmének biztosításához, amely kérdést a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megválaszolnia, a 2009/72 irányelv 37. cikke (17) bekezdésének sem a szövege, sem a célja nem indokolja, hogy az említett rendelkezést az A, a holland kormány és a Bizottság által javasolt módon értelmezzük.

53. Tisztában vagyok azzal, hogy a 37. cikk (16) és (17) bekezdését a nemzeti szabályozó hatóságok függetlenségének, valamint célkitűzéseiknek, feladat- és jogkörüknek a növelésére irányuló új szabályokkal együtt illesztették be a 2009/72 irányelvbe.³³ Amint az a nemzeti szabályozó hatóságokról szóló bizottsági értelmező dokumentumban³⁴ is szerepel, a 37. cikk (16) és (17) bekezdése a nemzeti szabályozó hatóság jogi elszámoltathatóságára vonatkozik, vagyis arra, hogy biztosítani kell, hogy a nemzeti szabályozó hatóság határozataival szemben jogi eljárást lehessen kezdeményezni, ami a

³² Ezt tulajdonképpen jól szemléltetik a Bíróságnak a jelen indítvány A. szakaszában tárgyalt ítéletei. Lásd például: 2016. október 13-i Polkomtel ítélet (C-231/15, EU:C:2016:769, 20. és 21. pont).

³³ Lásd: 2009/72 irányelv, különösen a (33) preambulumbekzdése. A szóban forgó irányelv 37. cikkének (16) bekezdése a következőképpen szól: „A szabályozó hatóságok által hozott döntéseket a bírósági felülvizsgálat lehetővé tétele érdekében teljeskörűen meg kell indokolni és alá kell támasztani, továbbá a nyilvánosság számára közzé kell tenni az üzleti szempontból érzékeny információk bizalmas jellegének megóvása mellett.”

³⁴ Lásd: a 2009/72 és a 2009/73 irányelvben szereplő szabályozó hatóságokról szóló, 2010. január 22-i bizottsági értelmező feljegyzés, elérhető a <https://ec.europa.eu/energy/> oldalon (a továbbiakban: a nemzeti szabályozó hatóságokról szóló bizottsági értelmező feljegyzés), különösen az 5. szakasz.

nemzeti szabályozó hatóság függetlenségéhez és feladataihoz kapcsolódik.³⁵ Az említett dokumentum emellett felhívja a figyelmet arra a lehetőségre, hogy a nemzeti szabályozó hatóság határozatát valamely állam kormánya megtámadhatja.³⁶ Bár ez azt sugallja, hogy a 2009/72 irányelv 37. cikkének (17) bekezdése szerinti „érintett fél” fogalma főszabály szerint minden olyan félre alkalmazandó, amelyet valamely nemzeti szabályozó hatóság határozata érint, nem veszi figyelembe azt a szokatlan helyzetet, amikor valamely nemzeti szabályozó hatóságot olyan határozat meghozatalára kérik, amely összeegyeztethetetlen a 2009/72 irányelv vagy a tagállami jog által biztosított jogorvoslati szabályozással.

VI. Véggövetkeztetés

54. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Korkein hallinto-oikeus (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Finnország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 37. cikkének (17) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárás körülményei mellett valamely villamosenergia-hálózati vállalkozás fogyasztói ügyfele az említett rendelkezés alkalmazásában nem tekinthető „a szabályozó hatóság határozata által érintett félnek”.

³⁵ E tekintetben lásd: Geelhoed főtanácsnoknak a Connect Austria ügyre vonatkozó indítványa (C-462/99, EU:C:2001:683, 43–49. pont). A kérdés további kifejtéséhez lásd például: De Somer, S., „The powers of national regulatory authorities as agents of EU law”, *ERA Forum*, 18. kötet, 2018, 581–595. o., különösen az 589–593. o.

³⁶ Lásd a nemzeti szabályozó hatóságokról szóló bizottsági értelmező feljegyzést (lásd a fenti 34. lábjegyzetet), 20. o.